

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MICHALA BOBKA
přednesené dne 3. září 2020¹

Věc C-620/19

**Land Nordrhein-Westfalen
proti**

D.-H. T. jednající jako konkursní správce majetku společnosti J & S Service UG

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce – Pravomoc Soudního dvora – Odkaz na ustanovení unijního práva ve vnitrostátní právní úpravě – Judikatura Dzodzi – Přímý a bezpodmínečný odkaz – Zájem na pojmové jednotnosti – Nařízení (EU) 2016/679 – Ochrana údajů – Omezení – Článek 23 odst. 1 písm. e) a j) – Vymáhání občanskoprávních nároků – Úpadková řízení – Daňová správa“

I. Úvod

1. Podle článku 267 SFEU se žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí týkat výkladu Smluv nebo platnosti a výkladu aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie. Jednou z podmínek pravomoci Soudního dvora dle tohoto ustanovení je, aby unijní akt, jehož výklad je požadován, byl použitelný ve sporu v původním řízení, přičemž tato použitelnost je obvykle stanovena přímo v relevantním unijním právním aktu.

2. Soudní dvůr nicméně v rozsudku ve věci Dzodzi² a v následujících rozhodnutích uvedl, že Smlouvy z pravomoci Soudního dvora nevylučují žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se takových ustanovení unijního práva, která se nepoužijí na skutkové okolnosti projednávané věci *přímo* (tedy na základě ustanovení obsažených přímo v těchto unijních právních aktech), nýbrž která se stanou použitelnými *nepřímo* [tedy prostřednictvím „renvoi“ (odkazu) ve vnitrostátním právu, čímž je *de facto* rozšířena oblast působnosti unijního práva]. Soudní dvůr tak rozhodl, že pokud vnitrostátní právní předpisy zamýšlí přizpůsobit řešení situací, které nespádají do působnosti dotčeného unijního aktu, řešením upraveným uvedeným aktem, existuje jasný zájem Unie na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo převzatým ustanovením nebo pojmům uvedeného aktu jednotného výkladu.

3. I když bylo toto *obiter dictum* následně potvrzeno a uplatněno v řadě pozdějších věcí (dále jen „judikatura Dzodzi“³), zůstávají meze pravomoci Soudního dvora v těchto případech i nadále poměrně nejasné.

¹ – Původní jazyk: angličtina.

² – Rozsudek ze dne 18. října 1990 (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360) (dále jen „Dzodzi“).

³ – I Soudní dvůr sám označil tuto linii judikatury jako „judikaturu Dzodzi“, a to v rozsudcích ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, bod 27), a ze dne 17. července 1997, Giloy (C-130/95, EU:C:1997:372, bod 23).

4. V projednávané věci je tato linie judikatury dovedena až do krajnosti. Ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce žádá Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) Soudní dvůr o výklad čl. 23 odst. 1 písm. e) a j) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)⁴, byť se toto ustanovení na situaci dotčenou v původním řízení přímo nepoužije. Tato situace totiž z několika důvodů do oblasti působnosti nařízení 2016/679 nespadá. Článek 23 odst. 1 tohoto nařízení se stal použitelným na situaci řešenou v řízení u předkládajícího soudu pouze na základě odkazu obsaženého v použitelných vnitrostátních právních předpisech.

5. V projednávané věci je tak Soudní dvůr žádán o to, aby vyjasnil, do jaké míry lze uplatnění principu vnitrostátního odkazu vycházejícího z rozhodnutí ve věci Dzodzi rozumně rozšířit na situaci, kdy se musí předkládající soud v důsledku nikoli jednoho, ale *de facto* několika rozšíření oblasti působnosti unijního pravidla provedených vnitrostátním zákonodárcem vypořádat s povinností toto pravidlo, jež dle mého názoru nemůže ničím užitečným přispět k vyřešení skutečné otázky tímto soudem řešené, vyložit.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

6. Body 2, 4 a 73 odůvodnění nařízení 2016/679 znějí:

„(2) Zásady a pravidla ochrany fyzických osob v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů by bez ohledu na jejich státní příslušnost nebo bydliště měly respektovat jejich základní práva a svobody, zejména právo na ochranu osobních údajů. [...]

[...]

(4) Zpracování osobních údajů by mělo sloužit lidem. Právo na ochranu osobních údajů není právem absolutním; musí být posuzováno v souvislosti se svou funkcí ve společnosti a v souladu se zásadou proporcionality musí být v rovnováze s dalšími základními právy. Toto nařízení ctí všechna základní práva a dodržuje svobody a zásady uznávané Listinou [základních práv Evropské unie; dále jen „Listina“], jak jsou zakotveny ve Smlouvách, zejména respektování soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace, ochranu osobních údajů, svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání, svobodu projevu a informací, svobodu podnikání, právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, jakož i kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost.

[...]

(73) Právo Unie nebo členského státu může uložit omezení určitých zásad a práva na informace, na přístup a na opravu nebo na výmaz osobních údajů, práva na přenositelnost osobních údajů, práva vznést námitku, rozhodnutí založených na profilování, jakož i omezení týkající se oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů subjektu údajů nebo určitých souvisejících povinností správců, pokud je to v demokratické společnosti nutné a přiměřené pro zachování veřejné bezpečnosti, mimo jiné pro ochranu lidských životů, zejména v reakci na přírodní nebo člověkem způsobené katastrofy, pro předcházení trestným činům nebo jejich vyšetřování či stíhání nebo výkon trestů, včetně ochrany před hrozbami pro veřejnou bezpečnost a jejich předcházení, a pro předcházení porušování deontologických pravidel regulovaných povolání a jejich vyšetřování a stíhání, pro jiné významné cíle obecného veřejného zájmu Unie

4 – Úř. věst. 2016, L 119, s. 1.

nebo členského státu, zejména jedná-li se o důležitý hospodářský či finanční zájem Unie nebo členského státu, vedení veřejných rejstříků z důvodů obecného veřejného zájmu, dalšího zpracování archivovaných osobních údajů s cílem poskytnout konkrétní informace související s politickým chováním za bývalého totalitního režimu nebo s ohledem na ochranu subjektu údajů či práv a svobod ostatních, včetně sociální ochrany, veřejného zdraví a humanitárních účelů. Tato omezení by měla být v souladu s požadavky stanovenými v Listině a v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.“

7. Článek 1 nařízení 2016/679 („Předmět a cíle“) stanoví:

„1. Toto nařízení stanoví pravidla týkající se ochrany fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a pravidla týkající se volného pohybu osobních údajů.

2. Toto nařízení chrání základní práva a svobody fyzických osob, a zejména jejich právo na ochranu osobních údajů.

[...]“

8. Článek 23 nařízení 2016/679 („Omezení“) je závěrečným ustanovením kapitoly III tohoto nařízení věnované právům subjektu údajů. Toto ustanovení zní následovně:

„1. Právo Unie nebo členského státu, které se na správce nebo zpracovatele vztahuje, může prostřednictvím legislativního opatření omezit rozsah povinností a práv uvedených v člancích 12 až 22 a v článku 34, jakož i v článku 5, v rozsahu, v jakém ustanovení tohoto článku odpovídají právům a povinnostem stanoveným v člancích 12 až 22, jestliže takové omezení respektuje podstatu základních práv a svobod a představuje nezbytné a přiměřené opatření v demokratické společnosti s cílem zajistit:

[...]

e) jiné důležité cíle obecného veřejného zájmu Unie nebo členského státu, zejména důležitý hospodářský nebo finanční zájem Unie nebo členského státu, včetně peněžních, rozpočtových a daňových záležitostí, veřejného zdraví a sociálního zabezpečení;

[...]

j) vymáhání občanskoprávních nároků.“

B. Vnitrostátní právo

9. Ustanovení § 2a („Oblast působnosti ustanovení o zpracování osobních údajů“) Abgabenordnung (německý daňový řád; dále jen „AO“), ve znění zákona ze dne 17. července 2017⁵, zní:

„(3) Ustanovení tohoto zákona a daňových zákonů upravujících zpracování osobních údajů se nepoužijí, uplatní-li se unijní právo, zejména nařízení 2016/679 [...] v aktuálně platném znění přímo nebo podle odstavce 5.

[...]

5 – Zákon, který nabyl účinnosti dne 25. května 2018.

(5) Není-li stanoveno jinak, platí ustanovení nařízení 2016/679, tohoto zákona a daňových zákonů upravující zpracování osobních údajů fyzických osob obdobně pro informace, které se týkají identifikovaných nebo identifikovatelných

1. zemřelých fyzických osob nebo
2. právnických osob soukromého práva, sdružení osob, bez ohledu na právní osobnost, nebo sdružení majetku.“

10. Ustanovení § 32b („Informační povinnost finančního úřadu v případě, že osobní údaje nebyly získány od subjektu údajů“) AO stanoví:

„(1) Nad rámec výjimek upravených v čl. 14 odst. 5 nařízení 2016/679 a v ustanovení § 31c odst. 2 není finanční úřad povinen poskytnout informace subjektu údajů podle čl. 14 odst. 1, 2 a 4 nařízení 2016/679,

1. pokud by poskytnutí informace

- a) ohrozilo řádné plnění úkolů spadajících do pravomoci finančních úřadů a jiných orgánů veřejné moci ve smyslu čl. 23 odst. 1 písm. d) až h) nařízení 2016/679 nebo
- b) [...]

a proto musí zájem subjektu údajů na poskytnutí informací ustoupit. Ustanovení § 32a odst. 2 platí obdobně.“

11. Ustanovení § 32c („Právo subjektu údajů na přístup k osobním údajům“) AO stanoví:

„(1) Subjekt údajů nemá vůči finančnímu úřadu právo na přístup k osobním údajům podle článku 15 nařízení 2016/679, jestliže

1. subjekt údajů nemusí být informován podle § 32b odst. 1 nebo 2,
2. poskytnutí údajů by ohrozilo určení, výkon nebo obhajobu občanskoprávních nároků ze strany zřizovatele finančního úřadu nebo jeho obranu proti občanskoprávním nárokům, které byly vůči zřizovateli finančního úřadu prokázány ve smyslu čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679; povinnosti finančního úřadu poskytnout údaje podle občanského práva zůstávají nedotčeny,

[...]“

12. Ustanovení § 32e („Vztah k ostatním právům na poskytnutí údajů a přístup k informacím“) AO stanoví:

„Má-li subjekt údajů nebo třetí osoba podle zákona o svobodném přístupu k informacím ze dne 5. září 2005 [...] nebo podle příslušných zákonů spolkových zemí vůči finančnímu úřadu nárok na přístup k informacím, platí obdobně články 12 až 15 nařízení 2016/679 ve spojení s § 32a až 32d. Další nároky na přístup k informacím o daňových údajích jsou v tomto smyslu vyloučeny. [...]“

13. Ustanovení § 129 odst. 1 Insolvenzordnung (zákon o úpadku ze dne 5. října 1994), ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

„Konkursní správce může napadnout [...] právní úkony učiněné před zahájením úpadkového řízení a poškozující věřitele.“

14. Podle § 143 odst. 1 první věty zákona o úpadku je právním následkem úspěšné námitky to, že příjemce dotčené platby musí tuto platbu vrátit do majetkové podstaty.

15. Podle § 144 odst. 1 tohoto zákona je původní pohledávka příjemce za úpadcem obnovena. Tato pohledávka musí být uspokojena z majetkové podstaty.

16. Ustanovení § 2 („Oblast působnosti“) Gesetz über die Freiheit des Zugangs zu Informationen für das Land Nordrhein-Westfalen (zákon o svobodném přístupu k informacím spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko; dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“) ze dne 27. listopadu 2001, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

„(1) Tento zákon se vztahuje na správní činnost orgánů veřejné moci [...] Pro účely tohoto zákona je orgánem veřejné moci každý subjekt, který plní úkoly veřejné správy.

[...]“

17. Ustanovení § 4 („Právo na informace“) tohoto zákona stanoví:

„(1) Každá fyzická osoba se může v souladu s tímto zákonem vůči subjektům uvedeným v odstavci 2 domáhat práva na přístup k úředním informacím vedeným tímto subjektem.

(2) Zvláštní právní ustanovení týkající se přístupu ke správním informacím, poskytování informací nebo přístupu ke spisu mají před ustanoveními tohoto zákona přednost. [...]“

III. Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

18. Žalobce v původním řízení je konkursním správcem společnosti J & S Service UG. V rámci výkonu této funkce si od daňové správy vyžádal určité informace týkající se daňové situace společnosti v úpadku, jejímž konkursním správcem byl, a to za účelem posouzení možnosti uplatnění nároků z odpůrcí žaloby v úpadkovém řízení proti příslušnému finančnímu úřadu.

19. Žalobce podal tuto žádost na základě zákona o svobodném přístupu k informacím. Žalobce požadoval zejména informace týkající se případného nuceného výkonu rozhodnutí a skutečného výkonu rozhodnutí vedeného proti dané společnosti, plateb provedených touto společností a dne, kdy se daňová správa o úpadku této společnosti dozvěděla. Žalobce rovněž požadoval výpisy z účtů dané společnosti ve vztahu ke všem daním za zdaňovací období březen 2014 až červen 2015.

20. Přístup k informacím byl žalobci finančním úřadem odepřen. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí žalobu k Verwaltungsgericht (správní soud, Německo), který jí v zásadních částech vyhověl. Odvolání podané spolkovou zemí Severní Porýní-Vestfálsko Oberverwaltungsgericht (vrchní správní soud, Německo) zamítl. Uvedený soud měl za to, že zvláštní ustanovení o ochraně daňového tajemství nevylučují právo na informace zakotvené zákonem dané spolkové země o svobodném přístupu k informacím. Obecně sice tento druh informací do oblasti ochrany daňového tajemství spadat může, to však nepochybně neplatí ve vztahu ke správci konkursní podstaty úpadce, jehož se tyto informace týkají.

21. Dotčená spolková země následně podala kasační opravný prostředek k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud). Vzhledem k tomu, že měl uvedený soud pochybnosti o správném výkladu čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 – ustanovení, na něž normy týkající se ochrany daňového tajemství odkazují – rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Slouží čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení [2016/679] také ochraně zájmů finančních úřadů?

- 2) Pokud ano, zahrnuje formulace ‚vymáhání občanskoprávních nároků‘ také obranu finančního úřadu vůči občanskoprávním nárokům a musí být tyto nároky již uplatněny?
 - 3) Umožňuje ustanovení čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení [2016/679] upravující ochranu důležitého finančního zájmu členského státu v daňové oblasti omezení práva na přístup k údajům podle článku 15 nařízení [2016/679] pro účely obrany občanskoprávních nároků z odpůrcí žaloby podané v úpadkovém řízení proti finančnímu úřadu?“
22. Vyjádření podaly v tomto řízení spolková země Severní Porýní-Vestfálsko, česká, německá a polská vláda a Evropská komise.

IV. Analýza

23. Všechny tři otázky položené Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) se týkají výkladu čl. 23 odst. 1 písm. e) a j) nařízení 2016/679. Není však sporu o tom, že toto ustanovení není na situaci dotčenou v původním řízení přímo použitelné. Jak vysvětluje předkládající soud, vnitrostátní zákonodárce učinil uvedený čl. 23 odst. 1 použitelným nepřímou, a to prostřednictvím odkazu zakotveného v příslušných vnitrostátních ustanoveních.

24. Za těchto okolností je nutno se nejprve, před zodpovězením předběžných otázek, vypořádat s touto procesní otázkou: má Soudní dvůr pravomoc k zodpovězení předběžných otázek položených v projednávané věci?

25. Účastnice řízení, které v rámci tohoto řízení předložily svá vyjádření, zastávají v tomto ohledu odlišné postoje: zatímco spolková země Severní Porýní-Vestfálsko, polská vláda a do určité míry i Komise vyjádřily ohledně pravomoci Soudního dvora určité pochybnosti, česká a německá vláda zaujaly stanovisko opačné.

26. S ohledem na shora uvedené je struktura tohoto stanoviska následující. Nejprve se budu věnovat posouzení pravomoci Soudního dvora v projednávané věci (A). Za tímto účelem provedu rozbor judikatury Dzodzi (1), připomenu její vznik a vývoj (a), jakož i omezení, která Soudní dvůr postupně zavedl (b). Ve světle problémů, které mohou vzniknout v důsledku extenzivního použití této judikatury, následně navrhu, aby Soudní dvůr provedl konsolidaci této judikatury (2). Poté použiji navržený právní rámec na projednávanou věc, přičemž dojdou k závěru, že z unijní právní úpravy dovolávané ve vztahu ke konkrétnímu problému, s nímž se musí vnitrostátní soud vypořádat, nelze podle mého názoru vyvodit žádné užitečné vodítko (3). Na základě učiněného závěru, že Soudní dvůr není v projednávané věci nadán pravomocí, se budu meritem oněch tří předběžných otázek zabývat pouze velmi stručně a jen v mezích toho, co je skutečně logicky možné (B).

A. K pravomoci Soudního dvora

1. Judikatura Dzodzi

a) Vznik a vývoj

27. Vznik judikatury Dzodzi lze spatřovat v rozhodnutí ve věci *Thomasdünger*⁶. V uvedené věci požádal předkládající soud Soudní dvůr o výklad zvláštního umístění ve společném celním sazebníku (dále jen „SCS“). Uvedená věc se však týkala dovozu zboží do Německa z jiného členského státu, tudíž daná problematika nespádala do oblasti působnosti SCS. Důvodem podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byla skutečnost, že se německé orgány v relevantní vnitrostátní právní úpravě na uvedené položky upravené v SCS odvolaly pro jiné účely.

28. Ve svém výstižném stanovisku generální advokát G.F. Mancini Soudnímu dvoru navrhl, aby rozhodl tak, že nemá pravomoc na předběžnou otázku odpovědět. Dle jeho názoru Smlouva neopravňuje Soudní dvůr k rozhodnutí, pokud se (tehdejší) ustanovení Společenství, která mají být předmětem výkladu, dotýkala zájmů účastníků řízení nikoliv přímo, ale *per relationem*. Podle něj Soudní dvůr neměl pravomoc, pokud jde o ustanovení, která jsou zohledňována pouze z toho důvodu, že se vnitrostátní orgán svobodně a jednostranně rozhodl tato ustanovení použít jako referenční rámec pro stanovení svých vlastních pravidel⁷.

29. Soudní dvůr se však ve svém rozsudku touto otázkou nezabýval. Odkázal na domněnku relevance předběžných otázek a následně přistoupil k posouzení jejich merita⁸.

30. Výslovné potvrzení pravomoci Soudního dvora k zodpovězení předběžných otázek v takových věcech, jako je právě dotčená věc, přišlo až v rozsudku ve věci Dzodzi⁹. Tato věc se týkala práva pobytu manželky (tožské národnosti) zemřelého belgického státního příslušníka, který nikdy nevyužil své svobody pracovat nebo pobývat v jiném členském státě, v Belgii. Unijní právní předpisy, na něž odkazoval belgický soud, zjevně nebyly použitelné a věc nevykazovala žádný přeshraniční prvek. Předkládající soud však uvedl, že podle vnitrostátního práva musí být s manželem nebo manželkou belgického státního příslušníka zacházeno, *jako by* tato osoba byla státním příslušníkem Společenství. Předkládající soud se proto Soudního dvora dotázal, zda by M. Dzodzi měla právo pobývat a setrvat v Belgii, *kdyby byl její manžel býval* státním příslušníkem jiného členského státu než Belgie.

31. Generální advokát M. Darmon ve svém stanovisku Soudnímu dvoru doporučil, aby rozhodl, že nemá pravomoc na předběžnou otázku odpovědět. Zejména zdůraznil, že jednota a soudržnost právního řádu Společenství nejsou dotčeny situacemi, které nespádají do jeho oblasti působnosti, nezávisle na případné podobnosti relevantních vnitrostátních ustanovení s ustanoveními Společenství, jejichž výklad je požadován¹⁰.

32. Soudní dvůr se doporučením generálního advokáta neřídil. Svou pravomoc založil na třech hlavních aspektech: i) domněnce relevance, ii) znění Smlouvy, jež nevyklučuje pravomoc výslovně, a iii) zájmu Společenství na tom, aby „se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo ustanovením práva Společenství jednotného výkladu bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit“¹¹.

6 – Rozsudek ze dne 26. září 1985 (166/84, EU:C:1985:373).

7 – Stanovisko generálního advokáta G.F. Manciniho ve věci *Thomasdünger* (166/84, EU:C:1985:208, body 1 a 2).

8 – Rozsudek ze dne 26. září 1985, *Thomasdünger* (166/84, EC:1985:373, bod 11).

9 – Výše, poznámka pod čarou 2.

10 – Stanovisko ve spojených věcech *Dzodzi* (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:274, body 8 až 11). Generální advokát zaujal stejný postoj ve svém stanovisku ve věci *Gmurzynska-Bscher* (C-231/89, EU:C:1990:276) předneseném téhož dne.

11 – *Dzodzi*, body 29 až 43.

33. Rozhodnutí ve věci Dzodzi se následně stalo ustálenou judikaturou. Tento přístup byl uplatňován nejen ve věcech, které se týkaly základních svobod, ale rovněž ve věcech týkajících se mimo jiné společné zemědělské politiky¹², ochrany spotřebitele¹³, daní¹⁴, sociální politiky¹⁵ a práva hospodářské soutěže¹⁶.

34. Ačkoli se posuzovaný skutkový a právní rámec ve většině těchto věcí lišil, Soudní dvůr patrně považoval za zvlášť významné *dva aspekty*: i) skutečnost, že vnitrostátní pravidla věrně přebírají příslušná ustanovení unijního práva¹⁷, nebo ii) výslovný (či v každém případě jasný) záměr vnitrostátního zákonodárce harmonizovat vnitrostátní právo s právem unijním. Druhá z uvedených podmínek byla považována za splněnou mimo jiné i tam, kde při úpravě čistě vnitrostátních situací přijal vnitrostátní zákonodárce stejná řešení, jaká byla přijata v právu unijním¹⁸, a to zejména za účelem zabránění diskriminaci vlastních státních příslušníků nebo narušení hospodářské soutěže¹⁹, nebo k vytvoření jednotného právního rámce ve srovnatelných situacích²⁰.

35. Následná judikatura byla i nadále poněkud nejednoznačná, pokud jde o přesný rozsah rozšíření pravomoci rozhodnutím ve věci Dzodzi. Zásady vyplývající z této judikatury byly podle všeho v řadě případů uplatňovány velmi velkoryse.

36. Zejména v některých případech Soudní dvůr dokonce připustil vágní, nepřímé nebo implicitní odkazy na unijní právo. Tak tomu bylo například ve věci BIAO, v níž vnitrostátní ustanovení „nepřevzalo [příslušná unijní ustanovení] doslovně“, ale vnitrostátní vláda a předkládající soud se shodly na tom, že rozsudek Soudního dvora bude na vnitrostátní úrovni závazný²¹. Ve stejném duchu vydal Soudní dvůr ve věci BAT rozhodnutí na základě skutečnosti, že „vnitrostátní právní předpisy se pro řešení vnitrostátních situací nesporně sjednot[ily] s řešeními používanými v právu Společenství“, ačkoli dotčené zvláštní ustanovení neodkazovalo v tomto ohledu na unijní právo výslovně²².

37. Obdobně ve věci Kofisa Soudní dvůr připustil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce tam, kde vnitrostátní pravidlo upravující vnitrostátní situace neodkazovalo na konkrétní ustanovení unijního práva, ale pouze na příslušné unijní „celní předpisy“²³. Stejně tak v rozsudku Schoonbroodt Soudní dvůr vydal rozhodnutí v situaci, kdy příslušná vnitrostátní ustanovení odkazovala pouze na „zásady práva Společenství“²⁴. Konečně v rozsudku Ostas Soudní dvůr rozhodl tak, že má pravomoc v souladu s judikaturou Dzodzi, a to za podmínky, že předkládající soud ověří existenci přímého a bezpodmínečného odkazu²⁵.

12 – Viz například rozsudek ze dne 25. června 1992, Federconsorzi (C-88/91, EU:C:1992:276).

13 – Viz zejména rozsudek ze dne 12. července 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443).

14 – Viz rozsudky ze dne 3. prosince 1998, Schoonbroodt (C-247/97, EU:C:1998:586), a ze dne 11. ledna 2001, Kofisa Italia (C-1/99, EU:C:2001:10).

15 – Viz zejména rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, Isbir (C-522/12, EU:C:2013:711).

16 – Viz například rozsudky ze dne 11. prosince 2007, ETI a další (C-280/06, EU:C:2007:775), a ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160).

17 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. prosince 2014, FNV Kunsten Informatie en Media (C-413/13, EU:C:2014:2411, bod 19); ze dne 26. listopadu 2015, Maxima Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, bod 13); a ze dne 21. listopadu 2019, Deutsche Post a další (C-203/18 and C-374/18, EU:C:2019:999, bod 39).

18 – Rozsudek ze dne 16. března 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, EU:C:2006:176, bod 17).

19 – Viz mimo jiné rozsudek ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, bod 32).

20 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. července 1997, Giloy (C-130/95, EU:C:1997:372, bod 28), a ze dne 21. července 2016, VM Remonts a další (C-542/14, EU:C:2016:578, bod 18).

21 – Rozsudek ze dne 7. ledna 2003 (C-306/99, EU:C:2003:3, bod 92).

22 – Rozsudek ze dne 29. dubna 2004, British American Tobacco (C-222/01, EU:C:2004:250, bod 41).

23 – Rozsudek ze dne 11. ledna 2001, Kofisa Italia (C-1/99, EU:C:2001:10, body 18 až 33).

24 – Rozsudek ze dne 3. prosince 1998, Schoonbroodt (C-247/97, EU:C:1998:586, bod 15).

25 – Rozsudek ze dne 14. ledna 2016 Ostas celtnieks (C-234/14, EU:C:2016:6, body 20 a 21).

38. Je zajímavé, že ve věcech Federconsorzi a Fournier²⁶ Soudní dvůr potvrdil svou pravomoc i za takových okolností, kdy odkaz na příslušná ustanovení Smlouvy o ES nebyla obsažena ve vnitrostátních právních předpisech, ale pouze v soukromoprávních smlouvách nebo dohodách uzavřených orgány veřejné moci.

39. Kromě toho ve věcech Kofisa a Poseidon Soudní dvůr rozhodl na základě domněnky, že toto rozhodnutí bude pro předkládající soud závazné. Soudní dvůr konstatoval, že žádná skutečnost vyplývající ze spisu neumožňuje předpokládat, že předkládající soud má možnost odchýlit se od výkladu vydaného Soudním dvorem vůči příslušným ustanovením unijního práva²⁷. Ve věci Fournier se Soudní dvůr dokonce rozhodl, že je nadán pravomocí, poté, co konstatoval, že dotčená vnitrostátní ustanovení spadají do oblasti, na kterou se nevztahuje příslušná směrnice, a že tedy pojmy použité ve vnitrostátních ustanoveních „nemusí mít nutně stejný význam jako pojmy použité v [příslušné] směrnici“. Soudní dvůr uvedl, že „přísluší vnitrostátnímu soudu, jakožto jedinému soudu příslušnému k výkladu [dotčených vnitrostátních ustanovení], aby dal výrazům použitým v [těchto ustanoveních] smysl, který považuje za vhodný, aniž by byl v tomto ohledu vázán významem, který je třeba přikládat témuž výrazu, jak je tento použit v dané směrnici“²⁸.

40. A konečně v některých věcech Soudní dvůr nevysvětlil, proč má v souladu s judikaturou Dzodzi pravomoc odpovědět na položené předběžné otázky. Tuto judikaturu pouze zopakoval, aniž vysvětlil, jakým způsobem jsou v ní uvedené zásady použitelné na skutkové okolnosti projednávané věci²⁹.

b) Meze

41. Navzdory skutečnosti, že se judikatura Dzodzi stala judikaturou ustálenou, byla i nadále kritizována ze strany různých generálních advokátů: F.G. Jacobse ve věcech Leur-Bloem³⁰ a BIAO³¹, D. Ruiz-Jarabo Colomera ve věci Kofisa³² a A. Tizzana ve věci Adam³³. Zmínění generální advokáti v podstatě i) konstatovali, že je skutečnost, že Smlouvy pravomoc výslovně nevylučují, nepřesvědčivá vzhledem k základní zásadě přidělení pravomocí, jež je v nich zakotvena, ii) zpochybnili existenci skutečného zájmu Unie na zajištění konformního výkladu, iii) zdůraznili nekonvenčnost výkladu unijních pravidel mimo jim příslušející kontext a iv) vyslovili pochybnost o závaznosti odpovědi Soudního dvora dané za těchto podmínek. Na tomto základě uvedení generální advokáti vyzvali Soudní dvůr, aby od uplatňování judikatury Dzodzi upustil nebo aby ji v každém případě alespoň uplatňoval restriktivně.

42. Soudní dvůr se doporučením, aby od uplatňování judikatury Dzodzi upustil, nikdy neřídil. Postupem času však její uplatňování zrelativizoval.

26 – Rozsudek ze dne 25. června 1992, Federconsorzi (C-88/91, EU:C:1992:276, body 2 a 3), a ze dne 12. listopadu 1992, Fournier (C-73/89, EU:C:1992:431, body 13, 14 a 22).

27 – Rozsudky ze dne 11. ledna 2001, Kofisa Italia (C-1/99, EU:C:2001:10, bod 31), a ze dne 16. března 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, EU:C:2006:176, bod 18).

28 – Rozsudek ze dne 12. listopadu 1992 (C-73/89, EU:C:1992:431, body 22 a 23).

29 – Viz například rozsudky ze dne 3. prosince 2015, Quenon K. (C-338/14, EU:C:2015:795, body 15 až 19), a ze dne 17. května 2017, ERGO Poistovňa (C-48/16, EU:C:2017:377, body 26 až 32).

30 – C-28/95, EU:C:1996:332.

31 – C-306/99, EU:C:2001:608.

32 – Stanovisko ve věci Kofisa Italia (C-1/99 a C-226/99, EU:C:2000:498, bod 28 a násl.).

33 – C-267/99, EU:C:2001:190, body 22 až 35.

43. Zprvve ve věci Kleinwort Benson Soudní dvůr na návrh generálního advokáta G. Tesaura³⁴ rozhodl tak, že není nadán pravomocí, a to z toho důvodu, že dotčené vnitrostátní právo neobsahuje „přímý a bezpodmínečný odkaz“ na příslušná ustanovení unijního práva, nýbrž tato ustanovení bere pouze jako vzor, aniž přebírá jejich znění v plném rozsahu. Soudní dvůr navíc podotkl, že z vnitrostátního práva jasné plyne, že výklad podaný Soudním dvorem by pro vnitrostátní soud nebyl nezbytně závazný³⁵.

44. Kritérium „přímého a bezpodmínečného odkazu“ sice nebylo v letech následujících po vydání rozsudku ve věci Kleinwort Benson³⁶ uplatňováno vždy, Soudní dvůr je ale postupně začal používat důsledněji. Vyloučil tak případy, kde byl daný odkaz nejasný, neprokázaný nebo příliš obecný³⁷ a kdy tento odkaz neměl za následek to, že by odpověď Soudního dvora na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla pro předkládající soud závazná³⁸. Soudní dvůr naproti tomu připustil žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v případech, kdy z dokumentů předložených Soudnímu dvoru vyplývalo, že příslušná unijní ustanovení se stala na základě vnitrostátního práva přímo a bezpodmínečně použitelnými³⁹. V řadě případů Soudní dvůr takovou žádost přijal teprve poté, co byl ujištěn o tom, že výklad unijních ustanovení, o nějž je žádán, bude pro vnitrostátní orgány závazný⁴⁰. V nezbytných případech se Soudní dvůr nezdráhal přihlídnout i k přípravným pracím k vnitrostátním právním předpisům, aby ověřil, že vnitrostátní zákonodárce měl skutečně v úmyslu řešit unijní a vnitrostátní situace stejným způsobem⁴¹.

45. Zadruhé ve věci Ullens de Schooten Soudní dvůr zdůraznil, že ve věcech, které se týkají základních svobod, představuje jeho pravomoc odpovědět na otázky položené ve výlučně vnitrostátních situacích výjimku. Následně posuzovanou materii přehledně uspořádal, když vyjmenoval čtyři situace, v nichž má přesto pravomoc o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce rozhodnout (příčemž judikatura Dzodzi je jednou z nich). Důležité je, že Soudní dvůr rovněž zdůraznil, že v situaci, jejíž všechny prvky se nacházejí pouze uvnitř jednoho členského státu, „je [...] na předkládajícím soudu, aby Soudnímu dvoru v souladu s tím, co vyžaduje článek 94 jednacího řádu Soudního dvora, sdělil, jakou souvislost – kvůli níž je požadovaný výklad v rámci řízení o předběžné otázce nezbytný pro řešení sporu, který je před ním veden – má tento spor i přes svoji čistě vnitrostátní povahu s ustanoveními unijního práva [...]“⁴².

46. Rozhodnutí Soudního dvora z nedávné doby (vydaná jak před, tak i po rozhodnutí ve věci Ullens de Schooten) podle všeho potvrzují, že Soudní dvůr je připraven důsledněji ověřovat, zda předkládající soudy poskytly Soudnímu dvoru řádně všechny informace potřebné pro zjištění existence pravomoci Soudního dvora⁴³.

34 – Stanovisko generálního advokáta G. Tesaura ve věci Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:17, body 18 a násl.).

35 – Rozsudek ze dne 28. března 1995 (C-346/93, EU:C:1995:85, bod 20 a násl.).

36 – Pokud jde o přehled a kritický náhled, viz Krommendijk, J., „Wide Open and Unguarded Stand our Gates: The CJEU and References for a Preliminary Ruling in Purely Internal Situations“, *German Law Journal*, sv. 18, 2017, s. 1359 až 1394; a Arena, A., *Le „situazioni puramente interne“ nel diritto dell'Unione Europea*, Editoriale Scientifica, Neapol, 2019, s. 127 až 143 a 180 až 200.

37 – Viz například rozsudky ze dne 18. prosince 2014, Generali-Providencia Biztosító (C-470/13, EU:C:2014:2469, bod 25), a ze dne 16. června 2016, Rodríguez Sánchez (C-351/14, EU:C:2016:447, bod 66). Viz též usnesení ze dne 28. června 2016, Italsempione – Spedizioni Internazionali (C-450/15, nezveřejněné, EU:C:2016:508, body 21 až 23).

38 – Viz například usnesení ze dne 3. září 2015, Orrego Arias (C-456/14, nezveřejněné, EU:C:2015:550, body 24 a 25).

39 – Viz například rozsudek ze dne 27. června 2018, SGI a Valériane (C-459/17 a C-460/17, EU:C:2018:501, bod 28).

40 – Viz rozsudky ze dne 7. ledna 2003, BIAO (C-306/99, EU:C:2003:3, bod 92), a ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 18 a 22).

41 – Rozsudky ze dne 7. listopadu 2013, Isbir (C-522/12, EU:C:2013:711, bod 29), a ze dne 21. listopadu 2019, Deutsche Post a další (C-203/18 a C-374/18, EU:C:2019:999, bod 40).

42 – Rozsudek ze dne 15. listopadu 2016 (C-268/15, EU:C:2016:874, body 47 až 55, zejména 53 a 55).

43 – Viz například rozsudky ze dne 7. července 2011, Agafitei a další (C-310/10, EU:C:2011:467, bod 43); ze dne 20. března 2014, Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (C-139/12, EU:C:2014:174, body 46 a 47); ze dne 24. října 2019, Belgische Staat (C-469/18 a C-470/18, EU:C:2019:895, body 24 a 25); a ze dne 30. ledna 2020, I. G. I. (C-394/18, EU:C:2020:56, body 47 až 54). Viz též usnesení ze dne 3. července 2014, Tudoran (C-92/14, EU:C:2014:2051, body 41 a 42), a ze dne 12. května 2016, Sahyouni (C-281/15, EU:C:2016:343, body 27 až 31).

47. Zatřetí je zde rozhodnutí ve věci Nolan. V této věci Soudní dvůr konstatoval, že judikatura Dzodzi se nepoužije, pokud „unijní akt stanov[il] výslovně případ vyloučení ze své působnosti“. Soudní dvůr rozhodl, že „[n]elze [...] tvrdit nebo předpokládat, že existuje zájem Unie na tom, aby v oblasti, kterou unijní zákonodárce vyloučil z působnosti aktu, který přijal, byl proveden jednotný výklad ustanovení tohoto aktu“⁴⁴.

48. Rozhodnutí ve věci Nolan by jistě bylo možno vykládat tak, že pravidlo plynoucí z rozhodnutí ve věci Dzodzi se nepoužije vždy, kdy unijní ustanovení, na něž odkazuje vnitrostátní právo, výslovně vylučují takové situace, jaké nastaly v původním řízení. Pokud by však bylo rozhodnutí ve věci Nolan vykládáno tímto způsobem, jednalo by se v rámci judikatury Soudní dvora o unikum⁴⁵.

49. V pozdějších věcech Soudní dvůr skutečně postavil najisto, že takový (dalekosáhlý) výklad rozhodnutí ve věci Nolan je nesprávný. V rozsudku ve věci E. Soudní dvůr odmítl postupovat v souladu s touto logikou, když uvedl, že „věc, ve které byl vydán uvedený rozsudek, se vyznačovala zvláštnostmi, jimiž se věc v původním řízení nevyznačuje“⁴⁶. Později, ve věci G. S. a V. G., Soudní dvůr zdůraznil, že „není smysluplné, aby se pravomoc Soudního dvora měnila v závislosti na tom, zda byl rozsah působnosti příslušného [unijního] ustanovení vymezen prostřednictvím pozitivní definice nebo uvedením určitých případů vyloučení, neboť obě legislativní techniky lze použít stejnou měrou“⁴⁷. Soudní dvůr zejména upřesnil, že judikatura Dzodzi má za cíl „umožnit Soudnímu dvoru, aby se vyjádřil k výkladu ustanovení unijního práva nezávisle na podmínkách, za nichž se tato ustanovení mají použít, v situacích, jejichž zahrnutí do působnosti těchto ustanovení autoři Smluv nebo unijní normotvůrce nepovažovali za užitečné“⁴⁸.

50. Domnívám se tedy, že rozsudek ve věci Nolan je potřeba spíše chápat jako věc, ve které Soudní dvůr rozhodl tak, že není nadán pravomocí, z toho důvodu, že unijní ustanovení, jehož výklad byl požadován, bylo vnitrostátním zákonodárcem „použito“ v kontextu příliš vzdáleném kontextu původnímu. Nejenže se totiž dané unijní ustanovení na dotčenou situaci nepoužilo *ratione personae*, nýbrž i právní rámec působnosti daného vnitrostátního pravidla se značně lišil.

2. Sjednocení a vyjasnění judikatury Dzodzi

51. Navzdory kritice, která se na judikaturu Dzodzi snesla, ji Soudní dvůr ve svých rozhodnutích soustavně uplatňuje. Ze shora předestřené přehledu je však zřejmé, že podmínky, za nichž bude projednání a rozhodnutí v určité věci připuštěno, ačkoli tato věc ve skutečnosti nespadá do oblasti působnosti určitého unijního aktu, jakož i přesné meze takového rozšíření nejsou ani zdaleka jasné.

44 – Rozsudek ze dne 18. října 2012 (C-583/10, EU:C:2012:638, body 32 až 57).

45 – Jediným rozhodnutím, které by snad mohlo být vykládáno jako rozhodnutí následující rozhodnutí ve věci Nolan, byť s odůvodněním *a contrario*, je rozsudek ze dne 26. března 2020, Kreissparkasse Saarlouis (C-66/19, EU:C:2020:242, body 25 a 26).

46 – Rozsudek ze dne 13. března 2019 (C-635/17, EU:C:2019:192, bod 42).

47 – Rozsudek ze dne 12. prosince 2019, G. S. a V. G. (Menace pour l'ordre public) (C-381/18 a C-382/18, EU:C:2019:1072, bod 47).

48 – Rozsudek ze dne 12. prosince 2019, G. S. a V. G. (Menace pour l'ordre public) (C-381/18 a C-382/18, EU:C:2019:1072, bod 47). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

52. Domnívám se, že by Soudní dvůr měl využít příležitosti, která se mu naskytla v podobě projednávané věci, a tento problém alespoň do určité míry vyjasnit⁴⁹. Nemají-li vnitrostátní soudy k dispozici přesnější rámec, postrádají vodítko ohledně otázky, kdy mohou podávat Soudnímu dvoru žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu unijních ustanovení, která jsou ve věci v původním řízení použitelná pouze nepřímou. V tomto kontextu je asi zbytečné připomínat, že každá žádost o rozhodnutí o předběžné otázce odmítnutá z procesních důvodů s sebou nevyhnutelně nese plýtvání časem i prostředky jak u předkládajícího soudu, tak u Soudního dvora.

53. V následujících bodech vyložím podmínky, které by podle mého názoru měly být splněny, aby byla v souladu s přístupem dle judikatury Dzodzi žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná mimo oblast působnosti některého unijního aktu přípustná. Dvě z těchto podmínek – hmotněprávní podmínka sestávající ze dvou částí a procesní podmínka – vyplývají již z judikatury Soudního dvora (a). Navrhuji výslovně potvrdit, že nad rámec těchto dvou uvedených podmínek existuje ještě třetí, hmotněprávní podmínka, která se týká zájmu na pojmové jednotnosti, jejíž dosažení je cílem podané žádosti (b).

a) Přímý a bezpodmínečný odkaz a povinnost vnitrostátního soudu vysvětlit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

54. První *hmotněprávní* podmínka – která je ve skutečnosti podmínkou sestávající ze dvou částí – byla poprvé stanovena v rozsudku Kleinwort Benson a v nedávné době byla potvrzena i určitou linií judikatury: vnitrostátní právo musí obsahovat „přímý a bezpodmínečný odkaz“ na unijní ustanovení, jejichž výklad je po Soudním dvoru požadován. To přirozeně vyvolává následující otázku: kdy je odkaz přímý a bezpodmínečný?

55. Výraz „přímý“ musí být podle mého názoru chápán tak, že daný odkaz musí být přesný a jednoznačný, nikoli obecný (nebo druhový)⁵⁰. Tento požadavek jistě splňují vnitrostátní ustanovení, která obsahují výslovný odkaz na určená nebo snadno určitelná unijní ustanovení. Nelze však vyloučit, že i odkazy, které se nenacházejí v samotném vnitrostátním ustanovení, ale v jiných dokumentech – jako jsou průvodní akty k dané právní úpravě (či jiné přípravné práce) nebo prováděcí právní předpisy – mohou být za tímto účelem považovány za dostatečně jasné a určité⁵¹.

56. Dále, výraz „bezpodmínečný“ patrně znamená, že zmiňovaná unijní ustanovení „by se na situaci dotčenou v původním řízení uplatnila bez omezení“⁵², což znamená, že se předkládající soud nemůže odchýlit od výkladu podaného Soudním dvorem⁵³. Tento výklad pojmu „bezpodmínečný“ potvrzuje i výše zmíněná judikatura, v níž Soudní dvůr zdůraznil význam toho, aby byl jeho rozsudek v původním řízení závazný⁵⁴.

49 – Po pravdě řečeno se skutečně domnívám, stejně jako mí učení předchůdci, jejichž názory jsou citovány v celém tomto stanovisku, že linie judikatury vycházející z rozhodnutí ve věci Dzodzi je anomálií a neměla by již být následována. Nejenže je tato judikatura vysoce diskutabilní z hlediska ústavněprávního, a to zejména v dnešní době, kdy je, možná právě ve srovnání s minulostí, vymezení „oblasti působnosti unijního práva“ hlídáno důsledněji než dříve, ale navíc se přístup použitý v rozhodnutí ve věci Dzodzi vyvinul v době, kdy byl počet žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce podávaných vnitrostátními soudy podstatně nižší a Soudnímu dvoru podle všeho nevyhovovalo vykonávat určitou práci navíc. Rovněž mám ale obavy, že Soudní dvůr ještě nedospěl k tomu, aby takový krok učinil.

50 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. prosince 2011, Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868, bod 25), a ze dne 7. listopadu 2013, Romeo (C-313/12, EU:C:2013:718, body 19 až 38). Srov. též stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2012:663, bod 29).

51 – Podobně viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci ETI a další (C-280/06, EU:C:2007:404, bod 39), a stanovisko generálního advokáta P. Pikamäe ve spojených věcech Deutsche Post a další (C-203/18 a C-374/18, EU:C:2019:502, body 47 a 48).

52 – Rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868, bod 27).

53 – Usnesení ze dne 9. září 2014, Parva Investitionsbank a další (C-488/13, EU:C:2014:2191, bod 29).

54 – Výše, bod 44 tohoto stanoviska.

57. Po vydání rozhodnutí ve věci Ullens de Schooten se rovněž ukázalo, že existuje jistá *procesní* podmínka, která musí být splněna, aby Soudní dvůr připustil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v judikatuře Dzodzi. Pravomoc Soudního dvora v situacích, kdy se unijní právo nepoužije na skutkové okolnosti projednávané věci přímo, představuje výjimku, a jako taková musí být tedy tato pravomoc vykládána restriktivně. Navíc jasná a podrobná znalost příslušné vnitrostátní právní úpravy Soudním dvorem je ve věcech typu Dzodzi o to důležitější, jelikož relevance a nezbytnost odpovědi Soudního dvora nemusí být na první pohled zřetelné⁵⁵. Je tedy úkolem předkládajícího soudu, aby Soudnímu dvoru vysvětlil, proč je Soudní dvůr v dané věci nadán pravomocí, i když dotčená unijní ustanovení nejsou v původním řízení přímo použitelná. Neposkytnutí relevantních informací týkajících se této otázky Soudnímu dvoru brání v tom, aby jednoduše konstatoval, že je v dané věci pravomocí nadán⁵⁶.

b) Zájem na „pojmové jednotnosti“

58. Podle mého názoru existuje ještě *další* podmínka, která musí být splněna, aby byla ve věcech typu Dzodzi založena pravomoc Soudního dvora. Ačkoli lze tuto podmínku v judikatuře do určité míry vysledovat⁵⁷, musím připustit, že Soudní dvůr na ni dosud výslovně neodkázal. Přitom lze patrně říci, že tato dodatečná podmínka plyne ze samotné logiky, z níž judikatura Dzodzi vychází.

59. Hlavním odůvodněním pravomoci Soudního dvora ve věcech typu Dzodzi – které Soudní dvůr téměř jako mantru opakuje v celé své judikatuře – je, že v případech, kde se vyskytuje odkaz, je v zájmu Unie zajistit jednotný výklad relevantních unijních ustanovení „za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům“. Tato „jednotnost výkladu“ musela tím pádem, vzhledem ke struktuře těchto věcí, odkazovat na zájem Unie na zachování *vnitřní jednotnosti v rámci členského státu*, nikoli na jednotný výklad unijního práva napříč členskými státy Unie, což by v unijním právu bylo skutečně případem obvyklejším. Jinak je poměrně obtížné vysvětlit, jak přesně by mohla být jednotnost unijního práva ohrožena, pokud by jednotlivé členské státy jednostranně zachovávaly rozdílná pravidla mimo oblast působnosti unijního práva na vnitrostátní úrovni.

60. Nevidím nicméně jediný důvod, proč by absolutně každý odkaz na ustanovení, zásady nebo pojmy unijního práva, který se může v právních úpravách členských států objevit, *nutně* znamenal vznik zájmu na straně Unie na „pojmové jednotnosti“ (resp. na něčem, co by takto mohlo být nazýváno).

61. Dovedu pochopit zájem na pojmové jednotnosti, a to nikoli pouze ve vztahu k Unii, ale též, a dokonce o to větší, ve vztahu k danému členskému státu, spočívající ve snaze zabránit vzniku takové situace, kdy budou tyto dva soubory pravidel působit na vnitrostátní úrovni ve *funkčně a právně srovnatelném kontextu*. Tak tomu může být v případě, že budou tato pravidla sledovat stejný *cíl* a týkat se stejného *předmětu*. V těchto – a pouze v těchto – situacích považuji za žádoucí a zároveň možné vykládat tyto dva soubory pravidel soudržně.

62. Několik generálních advokátů dokonce Soudní dvůr varovalo před nebezpečím výkladu pravidla mimo jeho daný kontext či použitím tohoto pravidla na skutkové okolnosti odlišné od těch, které unijní normotvůrce zamýšlel⁵⁸. I já se k těmto výhradám připojuji. Avšak v případech, kde je kontext obou souborů pravidel v zásadě obdobný, jsou tato rizika pravděpodobně nižší.

55 – V tomto smyslu viz Ritter, C., „Purely Internal Situations, Reverse Discrimination, Guimont, Dzodzi and Article 234“, *European Law Review*, 31, 2006, s. 690 až 710, na s. 709; a Iglesias Sánchez, S., „Purely Internal Situations and the Limits of EU law: A Consolidated Case Law or a Notion to be Abandoned?“, *European Constitutional Law Review*, 14, 2018, s. 7 až 36, na s. 31.

56 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta N. Wahla ve spojených věcech Venturini a další (C-159/12 to C-161/12, EU:C:2013:529, body 54 až 62).

57 – Některá rozhodnutí Soudního dvora lze skutečně vykládat tak, že existence skutečného zájmu Unie na výkladu dotčených ustanovení za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům musí být „doložena“ [viz zejména rozsudek ze dne 7. července 2011, Agafitei a další (C-310/10, EU:C:2011:467, bod 42); viz též rozsudky ze dne 12. července 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443, body 87 a 88), a ze dne 19. října 2017, Europamur Alimentación (C-295/16, EU:C:2017:782, bod 32)] či v každém případě „představitelná“ [rozsudek ze dne 19. října 2017, Solar Electric Martinique (C-303/16, EU:C:2017:773, bod 29)].

58 – Viz výše, bod 41 tohoto stanoviska.

63. V návaznosti na shora uvedené je potřeba říci, že určité upřesnění může být nezbytné ve vztahu k požadavku, aby se vnitrostátní a unijní ustanovení týkala stejného *předmětu*. Totiž vzhledem k tomu, že vnitrostátní ustanovení upravují záležitost, která nespadá do oblasti působnosti unijních ustanovení, zjevně nemůže být tento požadavek zamýšlen tak, aby vyžadoval naprostou totožnost, ale spíše spřízněnost, blízkost nebo blízkou podobnost předmětů těchto ustanovení.

64. Tento požadavek bude patrně splněn tam, kde se vnitrostátní orgány rozhodnou rozšířit dosah unijních pravidel na „blízké“ situace, aby bylo se situacemi upravenými unijním právem i s čistě vnitrostátními situacemi zacházeno podobně. Tak je tomu skutečně zejména v případě, kdy mají relevantní vnitrostátní pravidla tak říkajíc jen „krůček“ k legislativnímu rámci Unie, na který odkazují, ať ve smyslu *ratione materiae*, *ratione personae*, *ratione loci* nebo *ratione temporis*.

65. Příklady z judikatury napomáhají lepšímu pochopení tohoto pojmu. Ve věci Dzodzi se dotčená právní úprava Společenství a vnitrostátní právní úprava zjevně týkaly téže záležitosti: nabytí práva pobytu manželi státních příslušníků Unie, resp. Belgie. Belgický soud se tak Soudního dvora dotázal, zda by M. Dzodzi měla na vznik tohoto práva nárok, pokud by spadala do oblasti působnosti příslušné právní úpravy Společenství *ratione personae*⁵⁹. Ve věci Leur-Bloem nizozemský zákonodárce při provádění unijních ustanovení týkajících se zdanění při fúzích, rozděleních, převezech aktiv a výměnách akcií týkajících se společností z různých členských států rozšířil oblast působnosti těchto pravidel tak, aby zahrnovala rovněž fúze mezi dvěma nizozemskými společnostmi⁶⁰. Ve věcech SGI a Solar Electric Martinique francouzské právní předpisy v zásadě zakotvily použitelnost unijních pravidel v oblasti DPH na zámořské departementy a území, přestože byly tyto departementy a území z působnosti příslušných unijních směrnic výslovně vyloučeny⁶¹. Ve věci Europamur příslušné španělské právní předpisy rozšířily oblast působnosti unijních pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik vůči spotřebitelům tak, že se vztahují i na praktiky ve vztazích mezi podniky⁶². V několika věcech Soudní dvůr zodpověděl otázky týkající se správného výkladu článku 101 SFEU v případech, kdy dotčené dohody nebo ujednání neměly vliv na hospodářskou soutěž na vnitřním trhu, ale mohly potenciálně porušovat vnitrostátní pravidla hospodářské soutěže⁶³.

66. I v řadě věcí, kdy Soudní dvůr možná posoudil existenci přímého a bezpodmínečného odkazu velkoryse – jako například ve věcech Fournier, Ostas nebo BIAO⁶⁴ – nadále platí, že dotčená vnitrostátní pravidla pouze „o jeden krok“ rozšířila oblast působnosti relevantních pravidel unijních⁶⁵.

67. Čím více se však vnitrostátní právní úprava vzdálí kontextu, v němž byla unijní ustanovení vytvořena a v němž působí, tím slabší se stává zájem Unie (a dotčeného členského státu) na zajištění pojmové jednotnosti, a tím slabší je i základ pravomoci Soudního dvora. Soudní dvůr by možná mohl využít své pravomoci k výkladu unijního pravidla týkajícího se silniční dopravy prasat, pokud by

59 – Dzodzi, body 29 až 43.

60 – Rozsudek ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, body 31 a 32).

61 – Viz rozsudky ze dne 19. října 2017, Solar Electric Martinique (C-303/16, EU:C:2017:773, bod 29), resp. ze dne 27. června 2018, SGI a Valérie (C-459/17 a C-460/17, EU:C:2018:501, bod 28).

62 – Rozsudek ze dne 19. října 2017, Europamur Alimentación (C-295/16, EU:C:2017:782, bod 31).

63 – Viz mimo jiné judikatura zmiňovaná výše v poznámce pod čarou 17.

64 – Viz rozsudky ze dne 12. listopadu 1992, Fournier (C-73/89, EU:C:1992:431, bod 23) (vložení pojmu obsaženého ve směrnici Evropské unie o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel do dohody upravující tentýž předmět); ze dne 7. ledna 2003, BIAO (C-306/99, EU:C:2003:3, body 68 až 77) (rozšíření účetního pravidla EU na určité situace nespádající do oblasti působnosti příslušné unijní směrnice); resp. ze dne 14. ledna 2016, Ostas celtnieks (C-234/14, EU:C:2016:6, body 17 až 19) (rozšíření unijních právních předpisů pro zadávání veřejných zakázek na smlouvu, jejíž tržní hodnota nedosahovala prahové hodnoty stanovené příslušnou unijní směrnicí).

65 – Viz ovšem rovněž rozsudek ze dne 12. července 2012, SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443, body 85 až 93), ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že je nadán pravomocí k výkladu unijních ustanovení týkajících se smluv o spotřebitelském úvěru navzdory skutečnosti, že se tato ustanovení na věc v původním řízení nepoužijí *ratione temporis* a *ratione materiae*. Je nicméně nesporné, že se oba uvedené soubory pravidel použily na velmi podobné situace, neboť se týkaly stejného předmětu (úvěrových smluv) a sledovaly stejný cíl (ochranu spotřebitelů).

členský stát rozšířil oblast působnosti tohoto pravidla na silniční dopravu ovčí. Byl by ale Soudní dvůr dle svého vlastního prohlášení nadán pravomocí, s odkazem na rozhodnutí ve věci Dzodzi, i v případě, že by členský stát na základě jasného a bezpodmínečného odkazu rozšířil tuto právní úpravu, nebo i jen některá vybraná ustanovení této právní úpravy, na meziplanetární dopravu osob?

68. Jistěže orgánům členských států nic nebrání v tom, aby se inspirovaly stávajícími unijními pravidly a tato pravidla – nebo jen některé zásady, pojmy a výrazy v nich užívané – si vypůjčily za účelem úpravy *jiných* záležitostí. Jejich tvořivost při roubování nových věcí na unijní právní úpravu však nemůže mít za následek abnormální a bezbřehé rozšiřování pravomoci Soudního dvora.

69. Rozhodujícím faktorem je tedy vzdálenost. Orientačně platí, že pouhé malé vykročení ze stávajícího unijního právního rámce, při zachování celkové logiky tohoto rámce, nemusí představovat problém. Avšak řada takovýchto malých krůčků pro vnitrostátního zákonodárce se najednou stane poměrně velkým skokem pro Soudní dvůr, po němž se poté v zásadě žádá, aby rozhodl nepřímo ve věci, která má s původním nástrojem unijního práva jen velmi málo společného.

c) Mezitímní shrnutí

70. Souhrnně lze říci, že k tomu, aby byl Soudní dvůr nadán pravomocí ve věci, v níž se dotčené unijní právo uplatňuje před vnitrostátním soudem na základě jeho vnitrostátního rozšíření nad rámec původně předvídané oblasti působnosti tohoto unijního práva, musí být splněny tři podmínky.

71. *Zaprvé* musí vnitrostátní právo obsahovat přímý a bezpodmínečný odkaz na unijní ustanovení, o jehož výklad je Soudní dvůr žádán, čímž se toto ustanovení unijního práva stává nejen jasné použitelným na projednávanou věc, ale rovněž to znamená, že vodítko poskytnuté Soudním dvorem bude v dané věci pro vnitrostátní soud závazné.

72. *Zadruhé* tato vnitrostátním právem rozšířená unijní pravidla musí i nadále působit v rámci funkčně a právně srovnatelného kontextu, v němž stále existuje zájem na zachování pojmové jednotnosti a v němž může být výklad ustanovení unijního práva pro předkládající soud i nadále do určité míry praktický.

73. *Zatřetí* je předkládající soud povinen jasně vysvětlit, jak jsou výše uvedené dva požadavky v projednávané věci splněny, přičemž musí specifikovat příslušná ustanovení vnitrostátního práva.

74. A právě ve světle tohoto rámce nyní přikročím k posouzení toho, zda je Soudní dvůr pravomocí nadán v projednávané věci.

3. K projednávané věci

75. Zaprvé, pokud jde nejprve o poslední procesní podmínku, informace, které Soudní dvůr potřebuje, aby rozhodl o své pravomoci, jsou jasně uvedeny v předkládacím rozhodnutí. Předkládající soud skutečně vyčerpávajícím způsobem vysvětluje, proč je podle něj Soudní dvůr v souladu s judikaturou Dzodzi nadán pravomocí ve věci rozhodnout. Soudní dvůr se tedy v tomto ohledu nemusí uchýlovat k žádným domněnkám ohledně vnitrostátního práva.

76. Zadruhé je nesporné, že použitelné vnitrostátní právo, tedy AO, obsahuje „přímý a bezpodmínečný“ odkaz na ustanovení nařízení 2016/679. Výslovný odkaz na ustanovení tohoto nařízení je uveden v § 2a, § 32b a § 32e AO. Kromě toho § 32c odst. 1 bod 2 AO uvádí, že výrazy „určení, výkon nebo obhajob[a] občanskoprávních nároků [...] nebo [...] obran[a] proti občanskoprávním nárokům“ musí být vykládány ve světle čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení

2016/679⁶⁶. Záměr sladit tyto dva soubory pravidel vyplývá i z důvodové zprávy k tomuto zákonu. Je rovněž nesporné, že odpověď Soudního dvora by pro předkládající soud byla závazná.

77. Zatřetí mám však vážné pochybnosti o tom, že v projednávané věci existuje jakýkoli zájem na zajištění pojmové jednotnosti. Mám totiž za to, že dotčená unijní a vnitrostátní ustanovení – jsou-li posuzována jak na *makroúrovni* (v kontextu právního nástroje, jehož jsou součástí), tak na *mikroúrovni* (se zaměřením pouze na daná konkrétní ustanovení) – ani nesledují stejný cíl, ani se netýkají stejného předmětu.

78. Především je však téměř zbytečné zdůraznit významné rozdíly mezi oněmi odlišnými legislativními rámci, jejichž součástí tato dvě ustanovení jsou, a to co do jejich obsahu i cíle. Článek 23 odst. 1 je ustanovením obecného nařízení o ochraně osobních údajů: souboru pravidel upravujících zpracování osobních údajů na jednotném trhu⁶⁷. Toto nařízení především stanoví meze využití zpracování osobních údajů za účelem ochrany základních práv subjektů údajů.

79. Naproti tomu § 32c odst. 1 bod 2 je ustanovením německého daňového řádu, celkově naprosto odlišného právního nástroje. Ustanovení obsažená v tomto právním předpise, včetně ustanovení týkající se zpracování údajů, mají za cíl zajistit jednotné a zákonné zdanění a ochránit daňové příjmy.

80. Kromě toho jsou tato dvě specifická ustanovení, ať již posuzovaná společně nebo samostatně, rovněž odlišná z hlediska svých cílů a obsahu.

81. Článek 23 nařízení 2016/679 upravuje situace, kdy jsou Unie nebo členské státy oprávněny zavádět omezení práv, jež jsou jinak obvykle přiznána subjektům údajů a zaručena kapitolou III nařízení 2016/679 (například právo na přístup, opravu a výmaz), jakož i odpovídající povinnosti správců (jako jsou oznamovací povinnosti). V situacích tam uvedených (které je nutno vykládat restriktivně) mohou některé veřejné nebo soukromé zájmy omezit základní právo osob na ochranu osobních údajů⁶⁸.

82. Naproti tomu § 32c odst. 1 bod 2 AO – který je součástí části první kapitoly čtvrté („Ochrana údajů a daňové tajemství“) AO – spadá do souboru pravidel zaměřených na úpravu okamžiku, kdy německá daňová správa může (nebo nemůže) zpřístupnit nebo využívat osobní údaje osob povinných k dani, k nimž získala přístup v rámci daňových řízení. Z tohoto hlediska, jak dokládá i projednávaná věc, působí tato pravidla *de facto* jako omezení nebo meze práva jednotlivce na přístup k informacím, jež jsou v držení orgánů veřejné správy.

83. Předkládající soud konkrétně uvádí, že § 32c odst. 1 bod 2 AO byl přijat za účelem nápravy nevýhodného postavení daňové správy v rámci úpadkového řízení. Podle německého práva představuje žaloba na zrušení podaná v rámci úpadkového řízení občanskoprávní žalobu, která je projednávána před občanskoprávními soudy. Německé úpadkové právo přiznává soukromoprávním i veřejnoprávním věřitelům stejné postavení, takže veřejnoprávní pohledávky, jako jsou daně a příspěvky na sociální zabezpečení, nejsou pohledávkami přednostními.

84. Předkládající soud nicméně dále uvádí, že před přijetím § 32c odst. 1 bodu 2 AO byla daňová správa v praxi v horším postavení než kterýkoli jiný soukromý věřitel. Díky vnitrostátní judikatuře příznivě nakloněné právu na přístup, která se týkala pravidel svobody informací a přístupu k informacím, mohli totiž konkursní správci požadovat po daňové správě přístup k daňovým

66 – V plném rozsahu citováno výše v bodě 11 tohoto stanoviska.

67 – Viz zejména body 2 a 4 odůvodnění a článek 1 nařízení 2016/679.

68 – Viz zejména body 4 a 73 odůvodnění nařízení 2016/679. Obecněji viz Feiler, L., Forgó, N., Weig, M., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Commentary*, GLP, 2018, s. 138 až 140; Moore, D., „Comment to Article 23 – Restrictions“, v Kuner, C., Bygrave, L., Docksey, C., Drechsler, L. (eds.), *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) – A Commentary*, Oxford University Press, 2020, s. 543 až 554; a Ehmann, E., Selmayr, M. (eds.), *Datenschutz-Grundverordnung: Kommentar*. 2. vyd., C. H. Beck, 2018, s. 467 až 469.

informacím týkajícím se úpadce. To těmto správcům umožňovalo rozhodovat na základě úplných informací ohledně toho, zda proti daňové správě uplatnit nároky z odpůrčí žaloby v úpadkovém řízení. Tato možnost ve vztahu k soukromým věřitelům úpadce neexistuje, jelikož na tyto věřitele se právní předpisy týkající se svobody informací nevztahují.

85. A právě v rámci takové právní úpravy a praxe přijal německý zákonodárce § 32c odst. 1 bod 2 AO s cílem zabránit tomu, aby měla daňová správa v úpadkovém řízení slabší postavení než jiní soukromí věřitelé.

86. *Cíle* obou těchto ustanovení jsou tedy rovněž odlišné: cílem článku 23 nařízení 2016/679 je nastolit spravedlivou rovnováhu mezi dodržováním základních práv fyzických osob dotčených zpracováním údajů (například práva na soukromý a rodinný život) a nutností chránit jiné oprávněné zájmy v demokratické společnosti (například národní bezpečnost). Naproti tomu § 32c odst. 1 bod 2 AO má za cíl napravit vnímanou nerovnováhu ve vztahu k daňové správě vzniklou při uplatňování nároků z odpůrčí žaloby podané v úpadkovém řízení.

87. Kromě toho k dosažení takového cíle si § 32c odst. 1 bod 2 AO, který rozhodně pouze nerozšiřuje uplatnění čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 na některé „blízké“ situace, „půjčuje“ ustanovení tohoto nařízení a prostřednictvím pozoruhodného legislativního odkazu zakotvuje jeho použití na situaci značně odlišnou. Tato legislativní konstrukce je však možná pouze z toho důvodu, že v jiných aspektech vnitrostátního legislativního rámce již dříve došlo k několika dalším rozšířením oblasti působnosti nařízení 2016/679, a to *ratione materiae* i *ratione personae*.

88. Zprvce čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 se použije pouze na *fyzické* osoby, zatímco § 32c odst. 1 bod 2 AO se vztahuje na všechny fyzické a *právnícké* osoby. V projednávané věci je ostatně požadován přístup k informacím právě ve vztahu k daňovým údajům *právnícké* osoby. To samozřejmě není žádná maličkost: vyvážení požadované čl. 23 odst. 1 nemusí být nutně provedeno stejným způsobem, pokud jde o údaje týkající se právnícké osoby, na kterou se nařízení 2016/679 dokonce ani nepoužije, čímž nedojde ve vztahu k takové situaci k provedení žádného vyvážení ani legislativního posouzení. Zájem fyzické osoby na ochraně jejího vlastního soukromí a soukromí její rodiny lze jen stěží srovnávat se zájmem právnícké osoby, která musí případně chránit údaje týkající se například jejího podnikání, organizace nebo daňové situace.

89. Zadruhé, jak vysvětlila německá vláda, konkursní správce je podle vnitrostátního práva pro účely přístupu k údajům dlužníka v úpadku „třetí stranou“⁶⁹. Nelze tedy mít za to, že konkursní správce jedná na základě práv, která na něj subjekt údajů (společnost ve správě konkursního správce) převedl. Článek 23 odst. 1 nařízení 2016/679 se ale týká práv subjektů údajů a povinností správců údajů. Toto ustanovení se jednoduše netýká přístupu třetích osob k informacím, jež jsou v držení orgánů veřejné správy.

90. Zatřetí čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 se na rozdíl od § 32c odst. 1 bod 2 AO netýká omezení žádostí o přístup k informacím, jež jsou v držení orgánů veřejné správy, na základě pravidel transparentnosti a otevřenosti. Unijní ustanovení stanoví přípustná omezení práv subjektů údajů (včetně práva na přístup), jejichž cílem je zajistit dodržování jejich práv na respektování soukromí vůči držitelům a zpracovatelům údajů (bez ohledu na to, zda mají soukromoprávní nebo veřejnoprávní povahu).

91. Článek 23 odst. 1 nařízení 2016/679 je tedy ustanovením, které povoluje specifické výjimky z určitých práv subjektů údajů, jež vyplývají ze systematiky a logiky obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Jeho cílem je nastolit spravedlivou rovnováhu mezi základními právy jednotlivců, tj. fyzickými osobami, a některými životně důležitými veřejnými a soukromými zájmy.

69 – Pokud jde o tento pojem v nařízení 2016/679, viz čl. 4 bod 10.

92. Ustanovení § 32c odst. 1 bod 2 AO obsahuje „transplantát“ tohoto ustanovení, jehož cílem je nastolit určitou rovnováhu ve zcela odlišném legislativním a skutkovém rámci. Účelem tohoto vnitrostátního ustanovení je *de facto* omezení přespříliš široké působnosti vnitrostátních pravidel týkajících se přístupu k informacím, jež jsou v držení orgánů veřejné správy, a to tím, že některým (třetím) osobám je za účelem (opětovného) nastolení rovnováhy mezi účastníky řízení o žalobách na neplatnost v úpadkovém řízení odepřen přístup k informacím týkajícím se daní.

93. Závěrem lze říci, že ustanovení čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 a § 32c odst. 1 bod 2 AO jsou každé součástí jiné právní úpravy, sledují odlišné cíle a řídí se zcela odlišnou logikou. Není mi zřejmé, proč by existoval jakýkoli zájem na zajištění pojmové jednotnosti mezi těmito ustanoveními, což platí nepochybně na straně Unie, ale patrně i na straně Spolkové republiky Německo.

94. Na tomto základě doporučuji, aby Soudní dvůr určil, že v projednávané věci nemá pravomoc odpovědět na položené předběžné otázky.

95. Vzhledem k tomu, že je ale mou povinností být Soudnímu dvoru (plně) nápomocen, budu se stručně zabývat i podstatou položených předběžných otázek, ovšem s tou velkou výhradou, že se nedomnívám, na základě všech shora uvedených skutečností, že by Soudní dvůr mohl pro účely sporu řešeného v projednávané věci poskytnout předkládajícímu soudu jakoukoli užitečnou odpověď.

96. Metaforicky řečeno, jedná se o případ, kdy by byl hokejový rozhodčí tázan, zda smí výjimku ze zakázaného uvolnění v situaci, kdy oba týmy hrají v oslabení, ale pouze jeden brankář opustí brankoviště a pohybuje se směrem k puku, použít osoba, která hraje v hledišti zimního stadionu šachy, a to pro účely určení, zda může tato osoba udělat rošádu královnou. Odpověď na takovou otázku bude s vysokou pravděpodobností znít tak, že pravidla ledního hokeje takovému tahu *nebrání*, obávám se však, že je to proto, že lze bezpečně předpokládat, že tato pravidla neobsahují žádné ustanovení týkající se pokusů provést rošádu královnou v šachové partii.

B. K meritu předběžných otázek

97. Podstatou tří otázek předkládajícího soudu je, zda je vnitrostátní ustanovení – jako například § 32c odst. 1 bod 2 AO – které omezuje právo na přístup k osobním údajům, jež jsou v držení orgánů veřejné správy, pokud mohou být tyto údaje použity k uplatnění nároků z odpůrcích žalob podaných v úpadkovém řízení proti těmto orgánům, slučitelné s čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679.

98. Jak vyplývá z výše rozvinutých úvah, odpověď na tuto otázku nemůže být jiná než kladná. Nařízení 2016/679 se z důvodu svého odlišného obsahu, oblasti působnosti i cíle nikterak nevyjadřuje ke *konkrétnímu* legislativnímu rozhodnutí německých orgánů omezit oblast působnosti vnitrostátních pravidel týkajících se svobody informací v rámci úpadkového řízení za účelem obnovení rovnosti mezi soukromoprávními a veřejnoprávními věřiteli.

99. V každém případě a navzdory logickým obtížím při „roubování“ dotčeného unijního ustanovení na skutkové okolnosti projednávané věci se v následující části tohoto stanoviska pokusím vyložit toto ustanovení tak, *jako kdyby* bylo použitelné v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení.

1. K první otázce

100. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 povoluje omezení zavedená ve snaze prosadit zájem *orgánů veřejné správy*, na rozdíl od ochrany zájmů soukromých subjektů.

101. Předkládající soud podotýká, že taková možnost je vnitrostátním zákonodárcem zjevně předpokládána: § 32c odst. 1 bod 2 AO výslovně odkazuje na čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679. Předkládající soud však uvádí, že někteří autoři jsou toho názoru, že situace předvídané pod písm. i) a j) čl. 23 odst. 1 připouští omezení pouze v soukromém zájmu, a nemohou tedy „pokrývat“ i prosazování veřejného cíle.

102. Dotčená spolková země, jakož i česká a německá vláda mají za to, že na první předběžnou otázku je potřeba odpovědět kladně. Pokud jde o (abstraktní) problém výkladu čl. 23 odst. 1 písm. i) a j), jejich názor sdílím. Ze znění ani z cíle čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 nevyplyvá, že by toto ustanovení bylo ve vztahu k *orgánům veřejné správy* nepoužitelné.

103. Písmeno j) odkazuje pouze na „vymáhání občanskoprávních nároků“, bez jakéhokoli omezení co do soukromé či veřejné povahy účastníků řízení. Znění čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 (nebo bodu 73 odůvodnění) nevylučuje z oblasti působnosti tohoto ustanovení občanskoprávní řízení, jichž se účastní orgány veřejné správy, ať již v postavení žalobce, nebo žalovaného.

104. Kromě toho, i když jsou občanskoprávní řízení většinou vedena mezi soukromými osobami a sledují soukromý zájem, nevidím jediný rozumný důvod, proč by chtěl unijní normotvůrce zacházet s občanskoprávními řízeními, jejichž účastníky jsou orgány veřejné správy, odlišně. Jakékoli takové pravidlo, které by určitým žalobcům přiznávalo více práv ve srovnání s jinými žalobci, by bylo podle mého názoru dosti zvláštní.

105. Cílem pravidla zakotveného v písmenu j) je – jak předpokládám – umožnit unijnímu nebo vnitrostátnímu normotvůrci, aby rozhodl, že v rámci řízení o vymáhání občanskoprávních nároků mají zvláštní pravidla pro předkládání důkazů v případě kolize přednost před obecnými pravidly vyplývajícími z ochrany osobních údajů. Většina právních řádů skutečně obsahuje zvláštní právní úpravu provádění důkazů v rámci soudních řízení, včetně řízení občanskoprávních. Právní řády členských států se však významně liší. Vzhledem k důležitosti těchto právních úprav je možno předpokládat, že unijní normotvůrce by mohl rozhodnout, že jejich použití by nemělo být dotčeno pravidly týkajícími se ochrany osobních údajů. Logicky to tak musí být, bez ohledu na to, zda jsou účastníci řízení subjekty práva soukromého nebo veřejného, a nezávisle na soukromém či veřejném zájmu, na němž je jejich žaloba nebo obrana proti ní založena.

106. Komise však předkládá opačné stanovisko. Tvrdí, že čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 zásadně rozlišuje mezi výjimkami, jejichž cílem je zabezpečení *veřejných zájmů*, uvedenými v bodech a) až h), a výjimkami, jejichž cílem je zabezpečení *soukromých zájmů*, uvedenými v bodech i) a j) tohoto článku. Vysvětluje, že písmeno j) nebylo v právní úpravě předcházející stávajícímu ustanovení (článku 13 směrnice 95/46/ES⁷⁰) obsaženo a bylo vloženo teprve stávajícím nařízením. Komise zastává názor, že jelikož bylo toto ustanovení vloženo až na konec výčtu, a nikoli na jeho začátek, musí být cílem písmene j), stejně jako písmene i), ochrana soukromých zájmů.

107. Komise dále uvádí, že účelem vložení písmene j) bylo kodifikovat závěry Soudního dvora ve věci *Promusicae*⁷¹, v níž Soudní dvůr konstatoval *zjevnou mezeru* v ustanoveních, která odpovídají současnému článku 23, ve vztahu ke způsobilosti (soukromých) účastníků řízení vymáhat svá práva u vnitrostátních soudů. Podle názoru Komise měla tato novelizace velmi konkrétní a úzký rozsah.

108. Ve znění nařízení 2016/679 ani v přípravných pracích však nevidím nic, co by argumentaci Komise podporovalo. Zejména pokud jde o ony přípravné práce, považuji za značně matoucí, že Komise Soudnímu dvoru žádný takový dokument nepředložila, ani na tyto přípravné práce ve svých vyjádřeních alespoň neodkázala.

70 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 1995, L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 355).

71 – Rozsudek ze dne 29. ledna 2008 (C-275/06, EU:C:2008:54, body 51 až 55).

109. V každém případě z veřejně přístupných přípravných prací podle všeho vyplývá, že písmeno j) nebylo obsaženo v návrhu nařízení předloženém Komisí v roce 2012⁷². Toto ustanovení bylo později navrženo Radou⁷³. Nicméně v dokumentaci, kterou jsem měl možnost prostudovat, jsem nenašel nic, co by nasvědčovalo údajnému záměru unijního normotvůrce omezit rozsah této novelizace na vymáhání nároků soukromými osobami⁷⁴. Rovněž tak jsem nenalezl žádnou konkrétní zmínku o tom, že unijní normotvůrce uspořádal výčet přípustných omezení v závislosti na dichotomii veřejného a soukromého zájmu, jak tvrdí Komise.

110. Nepřesvědčilo mne ani tvrzení, že rozsah písmene j) má být značně omezený, neboť unijní normotvůrce měl v úmyslu pouze reagovat na rozsudek ve věci *Promusicae*.

111. Přijetí písmene j) jistě mohlo být reakcí na rozsudek ve věci *Promusicae*. Jakmile ale byla tato problematika uvedeným rozsudkem „otevřena“, nevidím jediný důvod, proč by musel mít normotvůrce v úmyslu omezit danou novelizaci na konkrétní skutkové okolnosti onoho sporu. Proč omezovat dotčenou novelizaci na občanskoprávní žaloby podané *soukromoprávními subjekty* jednajícími v *soukromém zájmu*? Jak je uvedeno v bodech 104 a 105 tohoto stanoviska výše, takové pravidlo by bylo patrně zcela nelogické.

112. Nevidím tedy žádný důvod pro závěr, že čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 dovoluje zavedení omezení pouze v případě, kdy jde o vymáhání občanskoprávních nároků jednotlivci.

2. Ke druhé otázce

113. Druhou předběžnou otázkou se předkládající soud táže, zda výraz „vymáhání občanskoprávních nároků“ v čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 zahrnuje i *obranu* proti občanskoprávním nárokům, a pokud ano, zda musí být existence daného nároku již prokázána.

114. Předkládající soud vysvětluje, že § 32c odst. 1 bod 2 AO v podstatě stanoví zásadu, podle které se v takové situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, mají povinnosti ukládající poskytnutí informací řídit pouze občanskoprávními normami. Tyto (vnitrostátní) normy však předepisují povinnosti týkající se provádění důkazů pouze v případě, kdy je již meritum nároku z odpůřčí žaloby v úpadkovém řízení *prokázáno* a kdy se řízení týká pouze dalšího *určení povahy a rozsahu* daného nároku. Dokud tedy není prokázána povinnost vrácení věci, může konkursní správce požadovat informace pouze od úpadce.

115. Předkládající soud podotýká, že výraz „*Durchsetzung*“ použitý v německém znění čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 tradičně odkazuje na sféru žalobce a je užíván především jako synonymum pro vymáhání nebo výkon pohledávky, která již byla meritorně prokázána. Tento výraz se totiž podobá výrazům „*enforcement*“ v anglickém znění nařízení a „*exécution*“ ve francouzském znění nařízení. Na tomto základě si předkládající soud klade otázku, zda lze obranu proti občanskoprávním nárokům podřadit pod pojem „vymáhání“. V této souvislosti upozorňuje na skutečnost, že ostatní ustanovení dotčeného nařízení odkazují na „určení“, „výkon“ nebo „obhajobu“ právních nároků⁷⁵.

72 – Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů) COM(2012) 11 final ze dne 25. ledna 2012 (s. 54 a 55).

73 – Viz mimo jiné dokumenty Rady 9398/15 ze dne 1. června 2015 (s. 145 a 146) a 9565/15 ze dne 11. června 2015 (s. 107 a 108).

74 – Přičemž ponechávám stranou širší strukturální otázku toho, do jaké míry by takový údajný úmysl měl být ve skutečnosti relevantní, pokud se žádným způsobem neodráží ani ve znění daného právního aktu, ani v jeho bodech odůvodnění – podrobně viz mé stanovisko ve věci BV (C-129/19, EU:C:2020:375, body 119 až 123).

75 – Článek 9 odst. 2 písm. f), čl. 17 odst. 3 písm. e), čl. 18 odst. 1 písm. c) a odst. 2, čl. 21 odst. 1 druhá věta a čl. 49 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679.

116. Pokud pojem „vymáhání občanskoprávních nároků“ zahrnuje i *obranu* daňové správy proti takovým nárokům, vyvstává – podle předkládajícího soudu – ještě další otázka, a sice zda musí být tyto nároky (v projednávané věci nároky z odpůrčí žaloby v úpadkovém řízení) již prokázány, nebo zda postačuje, aby byly dané informace vyžádány za účelem posouzení takových nároků. Znění § 32c odst. 1 bod 2 AO totiž odkazuje na obranu zřizovatele finančního úřadu „proti občanskoprávním nárokům, které proti němu byly *prokázány*“⁷⁶. To nasvědčuje tomu, že žalobce již uplatnil svůj nárok vůči protistraně a že meritum tohoto nároku již bylo odůvodněno. Jiný jazykový výklad je však rovněž možný. Kromě toho, pokud by vnitrostátní pravidlo vylučovalo právo na přístup k daňovým údajům pouze ve vymáhacích řízeních, bylo by toto pravidlo do značné míry neúčinné: konkursní správce by již tou dobou měl potřebné informace k dispozici. Předkládající soud by tak byl nakloněn tomu, aby byl § 32c odst. 1 bod 2 AO vykládán v tom smyslu, že výraz „prokázány“ zahrnuje rovněž „který ještě musí být prokázán“ nebo „možný“.

117. I ve vztahu k této druhé otázce souhlasím se stanovisky vyjádřenými dotčenou spolkovou zemí a českou a německou vládou.

118. Předně se domnívám, že *vymáhání* občanskoprávních nároků nutně zahrnuje posouzení argumentace předložené na podporu existence daného nároku i argumentace na podporu jeho neexistence. Opačný výklad by byl neslučitelný se zásadou rovnosti zbraní. Narušil by totiž procesní rovnováhu mezi účastníky soudního řízení tím, že by zvýhodnil žalobce. Výraz „vymáhání“ tak musí zahrnovat i „obranu“ proti nároku uplatněnému žalobcem.

119. Tento závěr není zpochybněn skutečností, že jiná ustanovení tohoto nařízení používají obrat „určení, výkon nebo obhajoba“ práva před soudy. Zprvce tato ustanovení mohla být koncipována různými autory v různých okamžicích [jak bylo uvedeno výše, písmeno j) bylo vloženo v pozdější fázi Radou]. Zadruhé v těchto ostatních ustanoveních není mezi jimi používanými výrazy zahrnut pojem „vymáhání“, a nelze je tedy nikterak smysluplně srovnávat.

120. Použitím stejné logiky jsem rovněž dospěl k závěru, že omezení stanovené v čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 není podmíněno požadavkem, aby byly občanskoprávní nároky již prokázány.

121. Připouštím, pojem použitý v tomto nařízení v jeho různých jazykových verzích⁷⁷ lze vykládat tak, že odkazuje pouze na vykonávací fázi řízení: té, v níž je splnění povinnosti účastníkem řízení v případě potřeby zajištěno donucením. Tento výraz však může být rovněž vnímán extenzivněji, jako odkaz na zahájení řízení za účelem uznání, a tedy zajištění ochrany subjektivního práva účastníka řízení.

122. Domnívám se, že tato druhá výkladová alternativa by měla být upřednostněna. Takový postup, kdy by unijní normotvůrce členským státům dovoloval zachovávat jejich zvláštní právní úpravu týkající se provádění důkazů pouze v určitých druzích nebo fázích občanskoprávního řízení, a nikoli v jiných, mi nepřipadá logický. Pokud mohou členské státy z důvodů ochrany integrity a spravedlnosti občanskoprávního řízení zavádět omezení práv subjektů údajů (a povinností správců údajů), měla by se patrně tato pravidla v zásadě uplatňovat v jakékoli fázi řízení⁷⁸.

123. Opačný výklad by byl patrně rovněž protismyslný: proč dovolovat členským státům omezení přístupu v průběhu závěrečné (či vykonávací) fáze řízení, nikoli však dříve? Jak správně uvádí předkládající soud, správce by již tou dobou požadované informace měl a pravidlo omezující přístup by se stalo bezpředmětným.

76 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

77 – Tento výraz je mimo jiné podobný českému („vymáhání“), španělskému („ejecución“), finskému („täytäntöönpano“), italskému („esecuzione“), portugalskému („execução“) a slovenskému („vymáhanie“) znění dotčeného nařízení.

78 – Obdobně viz přiměřeně extenzivnější logický přístup uplatněný Soudním dvorem při výkladu fráze „lze v občanském soudním řízení sdělit“, pokud jde o otázku, zda již toto řízení musí skutečně probíhat, v rozsudku ze dne 13. září 2018, Buccioni (C-594/16, EU:C:2018:717, bod 35).

124. Docházím tedy k závěru, že výraz „vymáhání občanskoprávních nároků“ obsažený v čl. 23 odst. 1 písm. j) nařízení 2016/679 zahrnuje rovněž obranu proti občanskoprávním nárokům a není omezeno na situace, ve kterých již existence daného nároku byla prokázána.

3. Ke třetí otázce

125. Konečně podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda je s čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 slučitelné vnitrostátní ustanovení, jako je § 32c odst. 1 bod 2 AO, které omezuje právo na přístup k údajům, jež jsou v držení daňové správy, pokud mohou být tyto údaje použity k uplatnění nároků z odpůrcích žalob v úpadkovém řízení proti daňové správě.

126. Předkládající soud podotýká, že § 32c odst. 1 bod 2 AO neodkazuje na písmeno e), ale na písmeno j) čl. 23 odst. 1. Předkládající soud však nevylučuje, že písmeno e) může navzdory této skutečnosti představovat platný základ daného vnitrostátního ustanovení. V této souvislosti si vnitrostátní soud klade otázku, zda cíle sledované § 32c odst. 1 bod 2 AO – zajistit daňové správě rovnocenné postavení s ostatními věřiteli v případě nároků z odpůrcí žaloby v úpadkovém řízení, a to za účelem zajištění rovnoměrného zdanění a ochrany daňových příjmů – mohou být považovány za „důležitý cíl obecného veřejného zájmu“ ve smyslu písmene e). Kromě toho se předkládající soud rovněž táže, zda dotčené vnitrostátní ustanovení patří mezi „daňové záležitosti“ ve smyslu písmene e), když předmět sporu řešeného v původním řízení se neřídí daňovým právem, ale právem úpadkovým.

127. V tomto ohledu, avšak s již dříve vyjádřenou výhradou⁷⁹, se opět přikláním ke stanovisku dotčené spolkové země a české a německé vlády, podle nichž je na tuto otázku nutno odpovědět kladně.

128. Písmeno e) čl. 23 odst. 1 připouští omezení, jejichž cílem je zajistit „jiné důležité cíle obecného veřejného zájmu [...] nebo členského státu, zejména *důležitý hospodářský nebo finanční zájem* Unie nebo členského státu, včetně peněžních, rozpočtových a *daňových záležitostí*“⁸⁰. Ze samotného znění čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 tedy vyplývá, že členské státy jsou oprávněny zavést omezení některých práv přiznaných tímto nařízením za účelem zajištění ekonomických zájmů v daňových záležitostech.

129. Článek 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 v podstatě přebírá znění čl. 13 odst. 1 písm. e) směrnice 95/46⁸¹, ve vztahu k němuž Soudní dvůr rozhodl, že „[o]mezení ochrany osobních údajů zajištěné směrnicí 95/46 pro daňové účely je [...] v uvedené směrnici výslovně stanoveno“⁸².

130. Je pravda, jak podotýká Komise, že čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 obsahuje řadu výjimek a jako takový by měl být vykládán restriktivně. Jako obecné pravidlo je takový přístup, nutno připustit, správný. Písmeno e) však není samo o sobě omezením, je pouze konstatováním legitimního cíle. Znění legitimního cíle je z povahy věci otevřené. To je společné většině zájmů uvedených v čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 (zejména národní bezpečnosti, obraně a veřejné bezpečnosti). Důvodem je samozřejmě to, že restriktivní výklad a uplatňování omezení povolených čl. 23 odst. 1 je zajištěno požadavkem na splnění podmínek specifikovaných v první větě tohoto ustanovení: každé omezení i) musí být zavedeno legislativním opatřením, ii) musí respektovat podstatu základních práv a svobod a iii) musí být nezbytným a přiměřeným opatřením v demokratické společnosti.

131. Jediným požadavkem zakotveným v písmenu e) čl. 23 odst. 1 je tedy to, aby byl zájem, který má členský stát v úmyslu chránit, zájmem „důležitým“. Ani v tomto případě nařízení nenabízí žádné vodítko ohledně toho, co lze (či nelze) považovat za „důležité“.

⁷⁹ – Body 93 až 95 tohoto stanoviska.

⁸⁰ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

⁸¹ – Výše, bod 106 tohoto stanoviska.

⁸² – Rozsudek ze dne 27. září 2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, bod 42).

132. Osobně bych slovo „důležitý“ chápal jednoduše jako „hodný ochrany“: zájem, který je v rozsahu, v němž umožňuje odchýlení se od řady unijních ustanovení, uznáván jako legitimní i v unijním právním řádu. Pokud je tedy sledovaný zájem ku prospěchu obecnosti (cíl v podobě *obecného veřejného zájmu*) a není v rozporu s žádným pravidlem ani zásadou unijního práva, a v každém případě není nespravedlivý ani nepoctivý, pak tento zájem jednoznačně spadá do oblasti působnosti písmene e).

133. Vzhledem k právě uvedenému asi nemusím zdůrazňovat, že cíle spočívající v zajištění rovnoměrného zdanění a ochraně daňových příjmů představují v unijním právním řádu legitimní cíle⁸³. Může však specifický způsob, jakým § 32c odst. 1 bod 2 AO tento cíl sleduje, překračovat rámec „bezpečného prostoru“ přiznaného členským státům čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679?

134. Domnívám se, že ne.

135. Nevidím důvod, proč by unijní právo, a konkrétně čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679, mělo být vykládáno v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je § 32c odst. 1 bod 2 AO, jehož cílem je uvést daňovou správu do rovnocenného postavení s ostatními věřiteli v kontextu nároků z odpůrcích žalob podaných v úpadkovém řízení.

136. Opět, nejenže je poměrně obtížné vyvodit jakýkoli postoj čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679 k otázce rovnosti veřejnoprávních a soukromoprávních věřitelů v rámci úpadkového řízení, ale rovněž bych ještě rád zdůraznil, že v řadě jiných členských států má daňová správa v rámci úpadkového řízení dokonce postavení privilegované. Lze si tedy představit, že německý zákonodárce může zastávat takový postoj, že v rámci tohoto řízení by jeho daňová správa na tom (přínejmenším) neměla být hůře než soukromí věřitelé.

137. Komise však tvrdí, že zavedení rovného zacházení mezi daňovou správou a soukromoprávními věřiteli v řízeních o takových žalobách, jako je žaloba v původním řízení, nepředstavuje obecný veřejný zájem, ale zájem vlastní státu, který nelze v rámci hledání rovnováhy uplatňovat proti základnímu právu subjektu údajů na přístup k údajům, které jsou ve vztahu k němu shromažďovány. Komise má tedy za to, že čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je § 32c odst. 1 bod 2 AO.

138. Popravdě řečeno, odůvodnění takového rozlišování mezi „obecnými veřejnými zájmy“ a „zájmy vlastními státu“, jakož i přesné obrysy těchto dvou pojmů, mi zcela unikají. Vzhledem k tomu, že Komise tento bod nikterak nevysvětlila a ani ve znění nařízení 2016/679 nenacházím ve vztahu k tomuto bodu žádnou zmínku, považuji argumentaci Komise za nepřesvědčivou.

139. Ve světle shora uvedeného docházím k závěru, že takové vnitrostátní ustanovení, jako je § 32c odst. 1 bod 2 AO, které omezuje právo na přístup k informacím, jež jsou v držení daňové správy, pokud mohou být tyto informace následně použity k uplatnění nároků z odpůrcí žaloby v úpadkovém řízení proti daňové správě, nelze považovat za neslučitelné s čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679, z praktického hlediska však především z toho důvodu, že čl. 23 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 se k této konkrétní otázce vůbec nevyjadřuje.

V. Závěry

140. Navrhuji, aby Soudní dvůr prohlásil, že nemá pravomoc odpovědět na předběžné otázky položené Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo).

⁸³ – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. prosince 2005, Marks & Spencer (C-446/03, EU:C:2005:763, bod 51), a ze dne 13. března 2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (C-524/04, EU:C:2007:161, bod 68).